

TIDEVARVEL

Nr 42. 16 okt.

Nr 42. 4 ärg. 1926

Tidevarvel Nr 42

Den första pan-europeiska kongressen har hållits i Wien under stor glans och tillslutning. Elsa Björkman skildrar i *Vårt större fädernesland* dess begynnelse och syfte och gör i *Alladins lampor* en jämförelse mellan två bemärkta gestalter på kongressen.

Doktorerna Gerda Kjellberg och Ada Nilsson ha förut i tre artiklar i följd kritiserat det von Kochska förslaget till ny lösningslag. Deras kritik har i sin tur väckt upp åtskilligt motkritik, det är denna de nu på en gång uppta till behandling i artikeln *En förfelad lag*.

En festlig dag blev Södermanlands länsförbunds 5-årsjubileum, vilket framgår av referatet av C. H.

Starkt på sitt upptar Morgonbris behandling av Ekedesresolutionen, Härlebens kulpropror samt den internationella kvinnopinionen mot samlagstiftning för prostituerade.

Kom ihåg kvartalspremerationen för *En krona!*

ÅLBERGA KUMMIN-OST
AXEL BOIVIE, 12 Jakobsgr.

Smakfulla kransar, alla priser

La fleuriste

Allm. N. 6296, Rika 2550 6 Malmorgsg.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

Det av N. F. K. Sverige utarbetade **LIVSTYCKET** för barn och vuxna samt Procenträknelser och kängor av bredare och smälare typ utarbetade av Sv. Kv. Cent. Förh. för Pys. Kultur, finans och kan beställas i **Anna Ahlströms Sykehusaffär**, Götgatan 95 - Stockholm. Telefon S. 311 84.

Glera Ekströms Optiska Affär
3 Jakobsborg Stockholm

GLASÖÖN **NINANE**
PINO-CRISTO S. L. L. Optiska Affär
Espl. 1874
Reklamander till tillverkare läger.

Vårt större fädernesland

Den första pan-europeiska kongressen

Richard Coudenhove-Kalergi

Det var en strålande höstonsdag. Längs "Kärntneringen" fladdrade Europas fanor i brokig samling, och det riddade en babylonisk förbittring i den skara, som strömmade mot Wiens stora konserthus.

Men ödet var gynnammare stämt mot Panuropa än mot mig. Nykomnen från Sverige, med Tidevarvets legitimation i min hand, lopp jag från lyra till lyra. Ingen biljett att få. Alla presskort slut — varenda plats slutad. Folk hade tagit, slätt i kö, — slagit om biljetter. Korridorerna voro fyllda, dörrarna belägrade. Panuropa kunde ej klaga på bristande intresse.

Det gällde blott att ej ge tappat. Jag sållade mig till några andra långväga journalister i samma dilemma. Genom våld och

list lyckades vi uppgräpa ett två presskort, ännu förut att få (återlämnade till följd av sjukdom). Vilka av oss skulle bli de lyckliga? Tiden var knapp. De som kommit längst ifrån blevo de utvalda — Sverige och Spanien — och minuten innan dörrarna stängdes, stodo vi "innanför".

På estraden vid ett långt, grönt bord, som sträckte sig över hela salen övre kortsida, suto representanter från 27 av Europas stater. Framför var en var dess fana i miniatyr. Bakom dem alla hängde, belyst av en strålkastare, Panuropas fana: på blått fält, en gyllene sol med ett smalt rött kors i mitten. Solens 28 strålar voro symbolen för dess 28 stater.

Ljusen i salen släcktes, och från den väldiga konserthusorgeln ljud Bachs fuga: Toccata F Dur. Över 2.000 människor lysnade ljudlöst.

F. d. österrikske Bundeskanzler Seipel förklarade härrefter kongressen öppnad — den första Pan-europeiska kongressen i världen.

Det är mig omöjligt att gå in på de tal av samtliga representanter, som nu följde, — jag måste försöka göra ett sammandrag av vad som på denna första dag blev sagt, såsom ledning och motto för den kommande kongressen.

Alla stora världskatastrofer skapa nya problem. Vi stå mitt i en sådan tid. Problemen tränga sig på oss, pecka på sin lösning.

Kommunikationens teknik har gjort Europa mindre, har gjort länderna till grannar i trängre bemärkelse. En ömtämlad neutralitet mellan dessa grannar är ej mera möj-

lig. De ha till val att leva i ständig fred eller med periodiska krig. Industrierna — järn, kol, ylle, käll — göra redan sitt Panuropa i egenmyttigt avsikt. Nu gäller det att skapa ett enheligt Europa till den allmänna utvecklingens bästa. Den dag skall komma, då Europa har gemensam handelsrätt, gemensam socialpolitik och gemensamt mynt. Men vi vilja inte hafa ha ett ekonomiskt, vi vilja också ha ett andligt Panuropa.

Panuropa måste först bli levande inom oss, innan det blir verkligt på världskartan. Vi måste, som Aristide Briand säger, lära oss att tala europeiska. Men det förutsätter att vi även kunna tänka och känna europeiskt. Det hänger på vår livsupfattning om språken skall bli medel eller hinder i folkens förståelse av varandra.

Utom den kärlek som vi kunna och böra ha till vårt fosterland, måste gränserna vidgas. Vi måste kunna ta vårt större fädernesland i besittning.

Panuropas mål är: 1. En national-ekonomisk och politisk sammanställning av Europas folk på federativ bas. 2. Dess huvudprinciper: a) Fred genom skiljedömslös. b) Minoritetsskydd. c) Frihandel.

Ideen Panuropa är ej blott en konstruktiv utom en genial byggmästare, den har samtidigt vuxit fram som en naturnödvändighet. Naturligt växande parat med genial konstruktion.

Det frågas så ofta: "mot vem skulle den pan-europeiska unionen komma att rikta sig?" Själva frågeställ-

ningen är fel. Den riktar sig blott mot vår egen splittring. Det gäller ej kamp mot Amerika, brittiska imperiet, Ryssland eller Asien, utan förbund eller vänskapligt grannskap. Framför allt: HATTET mellan Europas rivaliserande 30 stater måste dö. Panuropa skall leva.

Sist av alla talade den unge Coudenhove-Kalergi, den geniale skaparen av Paneuropiska tanken. Han möttes av en hursand applåd som aldrig ville ta slut. Här vill jag blott inflika några ord om hans person. Hans far, greve Coudenhove-Kalergi, var österrikiskt legationsråd i Japan och gifte sig där med en japanska. Hov den unge Richard mötas alltså två urgamla kulturer. Som 17-årig gymnasist skrev

han ett filosofiskt verk: *Ethik och Hyperethik*. Han studerade filosofi, blev filosofie doktor, men sedan kom kriget och drev honom från etiskt till politisk filosofi. Från tanken till handlingen. Han var 28 år när han proklamerade sitt Panuropa. Han skrev böcker, höll föredrag. Han från land till land, sökte ut diktare och statsmän, grundade en propagandakräft, en Union. 51 personer slöto sig till honom, det var allt. Men han gav ej tappat. Trots skepsis, hån och löje arbetade han vidare. Och i dag, 4 år därefter, står han vid det första erandets målet.

När man säger honom måste man ovillkorligen tänka på Viktor Rydbergs: "Zeus, gif släktet gosslyne, hoppfullt hög och fantasi, då är trådomskot brutet, då är världen stark och fri." "Han hade något av ungdomens strålände övertygelse och samtidigt fullkomligt personlig ödmjukhet. Man har kallat honom en realistisk svärman. Han verkade religionsförkunnare snarare än politisk talare. Människorna lysnade till honom som till en profet.

Han sade några få ord. Klara, korta satsar obästa precision. Han talade fort, nästan tyst — och dock hördes var ord.

Panuropa är broderligheters stora europeiska revolution. — Som alla revolutioner innebär det en krigsförklaring och tillika en fredsförklaring. — En krigsförklaring mot individens och folkens extrema egoism, som för snävtaktiga måls skull vilja och förråda Europa. — En krigsförklaring mot alla som vilja dra nytta ur Europas splittring.

(Forts. å sid. 4.)

Det sträckes en bro

Det sträckes i dessa dagar en bro mellan Frankrike och Tyskland, vars härskande stomme är den fransk-tyska allierheten. På den vandra nu mycket franska fransmän och tyskar med ett upprättat Västlandsförbundet. Och inte tre år ha gått sedan Rutbrokaptionen, då folken lågo i oblodig men förödande fejd och slungade i ansiktet på varandra de bitraste ankäglighet som ett upphetsat sinn kan utföra. Den gången föreföll det som om alla förbindelser voro avbrutna så när som mellan diamantparerna på tyska sidan och juveleräffärerna på den franska. Dessa sterila lyxindustri till kvinornas prydnade stod vid sidan av gott och ont. Jo, det fanns några få verkligt fria människor, vilkas tankande var oberört av den allmänna stämningen, några få vänskapsländ tvärs över gränserna som höllo, det var allt.

Jag nödgas nu för min rings del medge, att jag den gången hade förlit tro. Jag stod upp till halena i 1922 års tråk och såg inte 1926. Jag vågade inte tro att i den ständiga strängningen av hat och hopandet av litterber kalmen skulle nå så snart och återgången ske så snabbt. Jag låt imponera för mycket på mig av den passionerade hatstämningen. Ingen passion är varaktigt intet ens kateis, som jag då ännu trodde på. Mänskligheten obeständighet kan stundom vara vårt bekymmer, ihänd blir den vär chasm.

När Ruhrkriget domat ev, när separationshistorien var avslöjad och frammanför på denna punkt retirerat, när som Daussehlans utspände den skuta-oro-anledningen kommit ur världen, då kunde inte ens pressen hålla vredens låga vid dess forna höjd. Då var ögonblicket inne för dem, som hela tiden arbetat på uppbyggande av mänskliga förbindelser igen.

Nödvändigheten, de tunga argumenten för ett återkommande samarbete, nu på hjälper nödvändighet mot pantheon. Nu fick det tas. Och så småningom kom den kulturella förbindelsen mellan länderna igång igen, inledd, det är mycket betecknande, av Einstein. I hans kölvatten följer nu så småningom hela det luger, som genom sin intellektuella och sociala position betyder så mycket för opinionen. Politiker, utvecklingsmän, författare, pedagoger, kompositörer.

Det är kanske betydelsefullt att det utgående iske insänder sig till dem som stodo ovor stridvilligt. Det är de gamla frinderna, som sagt bitra, orimliga och löpmaktiga saker om varandra, vilka nu råkas. Och det är så rörande, när gamla fiender börja mäsja. Forsörningen skimmer förgyller även den vardagliga handling. Det är roligare att dricka en sojeld till en i de främsta än med den mest frofsta vän. Det är så rörande att bjuda och låta sig bjudas, man eggas till födelom, man kan ta skulden till grälet på sig, när man vet, att det mötes av protester.

Björnstjerne Björnsons dött Dagny, numera gift med kristfallen Georges Sautreau i Paris, har ett i Stockholm-besök i dagarna vittnat om denna lyckliga period i de fransk-tyska förbindelsen, liksom efterlyst och förberedd av människor, som i likhet med henne ha sitt hjerta i båda länderna. Det är ofta i hennes salong som tyska intellektuella möta franska kolleger, och ju mera medvind denna rörelse får, ju fler dras med i den. Till och med Gerhard Hauptmann anser tiden tillfälligt att komma till Paris.

För fem år sedan blev en grupp unga tyska pacifister utvald, när den beröfva Beruppgiftsmyndigheten i Frankrike, till kommande av ny grupp i igen, denna gång för att planera fruktträdet i stället för de föröstrada, och den blev ej utskörd. De båda ländernas Uvare mötas och börja åter skollistorieböckerna. Det är bara militären som är oblodig. Den håller ännu hönsmanövrer vid Rheu.

Detina.

Husmoders arbete

består till icke rings del i utväljandet av de bästa inköpsklillorna. För livsmålet är valet lätt. I våra 129 butikter gäller principen: **Högsta kvalitet till lägsta pris.**

Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

En festlig dag

Sörmlands länsförbunds 5-årsfest

Södermanlands Länsförbund av Frisinnade Kvinnor firade söndagen den 10 oktober en fest med anledning av att fem år förflutit sedan förbundet bildades. Förbundsmedlemmarna hade av fröken Elisabeth Tamm på Fogelstad och Medborgarskolans rektor, fröken Emerine Hermelin inbjudits att tillbringa söndagen på Fogelstad, på Medborgarskolan och hos fröken Tamm.

Det var en dag, som allihoppen fick en prägel av den glada samhörigheten, framtidsförhoppningarna, den fortsatta arbetslustens anda. Redan den starka tillblottningen visade, att man var ense om att hördagslaget som fröken Åkerbyrås är på fulltopp, och att den goda samvaron med likasinnade är starkare efter arbetet man har bakom sig och upplivande för det som väntar.

Vid elva tiden på söndagsförmiddagen började bilarna i en oändlig rad köra in på Medborgarskolans gård. Det var spännande och festligt att räkna den allmät växande skaran. Från alla delar av Sörmland kommo medlemmar av förbundet, sammanlagt nio deltagarna omkring hundra. Man samlades först omkring de stora kaféborna i skolan, där gästerna och kursdeltagarna förordades, och festlusan var vattn och stark. Sedan talade rektor Hermelin. — "Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad har i dag den stora glädjen att hälsa medlemmarna av Södermanlands länsförbund av Frisinnade Kvinnor välkomna inom sina väggar, — sade rektor Hermelin. — Vi vet att det finns ett samband mellan skolan och Frisinnade Kvinnor. Den första kurs, som hölls här på Fogelstad, hörde på det närmaste ihop med Frisinnade Kvinnors Riksförbund. Sedan dess har här blivit en skola som står på egna ben och som inte har någon annan färg än den som de människor gör, vilka mötas här. Var kurs visar här sin egen genomsnittliga färg, som så länge blir skolan. Men det är inte underligt om skolan har en klokackadelt kvar för Frisinnade Kvinnor. Vi hoppas att här få se alla slag av organisationer som våra gånger. Men eftersom de inte kunna rymmas alla på en gång, äro vi ändå glada att vi fått mottaga Frisinnade Kvinnor som de första.

Sörmlands länsförbund är nu fem år. Skolan är inte ens två. Men jag hoppas att länsförbundet inte ville se frän alltför böga böjor på skolan. Det är nog sant, att länsförbundet i år varit sig vara fullväxte — länsförbundet har nått. När skolan avvigdes talades här om val — politiska och andra — som den omfattande och i senaste punkten i handlandet. Sådant är valet om där bakom finns dem självens enda och avgörande egenskap att reagera blott inifrån det öfsta och ha kraft att hävda det. Jag tror Sörmlandsvalet har bevisat att den egenkapen finns.

I mitt strömmade skurarna med i dag lyser åter solen — Brittisommarolen, som jag allit tyckt är det klaraste medvetandets, den klara handlingskraftens. Därti tycker jag att skrivna Birgittas egna ord: Jag är, såsom profeten säger, den samma solen och dock bättre än den kroppeliga solen. Solen gör ej genom berget eller genom människornas sinnen, men jag har kraft att gå genom bäddarna.

Efter rektor Hermelins sål sjönga kursdeltagarna vid skolan några vackra sånger samt utfördes fiol- och pianomusik av frökenarna Barben och Carin Hermelin. En av kursdeltagarna, fröken Maj Håkansson, berättade om Medborgarskolan, om dess betydelse — av revolutionerande art för den som genom sin egen inoffentlighet och genom dem för samhället — om undervisningen, hemvärvarna i skolan, kamratlivet, skolans miljö och lära förmåga att göra alla inom sina vägar "smilla" och glada och förtroende-fulla.

Fröken Ebba Holgersson berättade roligt om sina äventyr som vaktmästare i Sörmland. Om omväxlande stor och fåtalig publik i kommunalrum, glasveranda och Folkets hus hade fröken Holgersson i alla fall ett god intryck av sin resa. Trots den fruktansvärda förbindanden, som vi levt i hade fröken Holgersson mött vänlighet, intresse och ärlighet. Från många bevis på trofasthet mot Frisinnade Kvinnor och Tidevarvet och de idéer dessa förordade.

Klockan ett varo alla länsförbundsmedlemmarna samlad som kursdeltagarna, bjöda på middag upp hos fröken Tamm. Över 100 personer placerade sig ledigt omkring bordet i de vackra rummen, och under glädje och trevnad gick tiden fort. Fröken Tamm hälsade sina gäster välkomna. Hon påminde om de gången fem årens strävan att i den medborgarskolan som röträttade medfört till kvinnorna, inlägga ansvar och sakanskap. Arbetet hade varit svårare än man tror börjat tro. Inte bara så tänkt att kvinnornas rösträtt låra skulle öka antalet röstande och "fördärva hemmen". Men vi ha blivit fastare i gången, säkrare i takten och mycket, mycket radikalare, fortsatte fröken Tamm. Men så ansvarigt som medborgare luger inte bara i att rösta efter sitt samvete utan också i att inte kunna götta samhället sådant det är. Det är vår oefterlygna plikt att arbeta för dess förbättring.

Fröken Tamm uttryckte sin glädje över att se förbundets medlemmar hos sig, och hälsade dessutom särskilt välkomna ordföranden för Centralstyrelsen V. U. doktor Åsa Nilsson, fru Elm Wägner, länsförbundets "guldor", rektor Hermelin och ordföranden för Blotings länsförbund fröken Ebba Holgersson, Sörmlands länsförbunds vice ordförande fru Hult Ekengren, suppleanterna fru Fall och fröken Orström, kassaförvaltaren fröken Skoglund och alla andra, ingen nämnd och ingen glömd.

Fru Ekengren tackade fröken

Svart på vitt

Ekered på nytt

De kvinnor som fattade Ekeredresolitionen mot misotisk av barnlagarna ha en återigen blivit uppmärksade för tillfället, denna gång av Morgensbladet. Tidningens redaktion är mest bekänd för att de socialdemokratiska deltagarna väkt en just samspedd. Med de frimärken är det väl inte så farligt. Det kan ju också vara riktigt.

Men vi tro, att alla, som voro med om resolutionen, stå för vad de sagt. Oppositionen mot densamma ligger mest på att bevisa, att lagen är bättre än den tidigare tillståndet, att fall av misotisk varit förekommande få. Den vill säga, det förkommer endast i undantagsfall att en kvinna har möjlighet att välja fader till sitt barn både för möjligen man och för det. Det är lyckligt, men bryter ej argumenteringen. Legendens ändringhällen faller och kastar en skugga över lagen, över de hedersiga modernerna. En orättvist föarsatt man skriver till oss handra överigena mödar tilläggsna. De händer att man beagga sig av okunnigheten om lagen för att ta i sina offrika kvinnor, att de blivit fast för att de är så starka, som fru Lundin, kvinnorna to den och barnsvårigheten "se legenden sid 20" genom att låta fruarna förfärla i denna tv, vilken gör dem lyckliga. Ät det inte bra, att denna sak kommit under diskussion, och att fruarna fått läsa i tidningarna att de stackars mönnen teke är så förfärla, som de trott dem vara, men att kärnan av historien är den, att de ibland ensamma lösas fast som fläder, där ansvaret borde varit delat? Jo.

Emellan det är en välsignelse, att de offrika moderns ställning blivit bättre man vara på sin rakt mot en reaktion. Vi här på Tidevarvet ha diskuterat vad som var att göra med detta smundel från mönnen, långt innan Ekeredresolitionen kom till, och ansett att det bäst kunna lösas med ett avstämningsslag från misotismen från kvinnohäl.

När det nu är så lyckligt, som fru Lundin och andra barnsvårigheten fränhållit, att det i det övervägande antalet fall icke råder någon tvivel om faderskap, så är vägen närmast förmådd för den diskussion som följde.

Tamm för hennes hjälp och stimulerande arbete inom förbundet under den gångna tiden. Fru Ekengrens gav uttryck till sin egen och alla de övrigas glädje över utgången av valet i Villältninge och hoppades, att man vid nästa val mördnevet skulle fortsätta på den instänga vägen.

Fröken Johansson i Mönstorp, Flén, framförde förbundets tack till rektor Hermelin och doktor Nilsson för deras insatser, rektor Hermelins genom skolan och doktor Nilssons genom hennes outtrötliga arbete vid alla svårigheter som mött under valet.

Doktor Nilsson svarade med ett tack till alla medarbetare i striden. Med dessa trupper kan man trotta världen. Men liksom truppena i krig måste eldas av ett stort mål för att förmå att uppnå segern, så var det också i denna strid. Och man kände här att målet var värd striden, fröken Tamm blev vald.

Efter middagen samlades man i biblioteket och ett nummer av Tidevarvet om go är uppläst för de närvarande. Kanske få Tidevarvets läsare redan i förtid del drått utan att behöva härfärd till i go år.

Men timmarna hade gått fort, och de Hängrygga gåsterna måste återvända till sina hemorter innan kvällen kom med höstmörkret. Med hjärtliga ord skildes man efter en dag full av vackra intryck, av goda ord och ljusa toner, av en insökn att glädja och hjälpa varandra och föra arbetet framåt.

Kontrollant Stadskemisten

GÖTEBORG- Karl Almström

om omformulering av faderskapsbestimmelsen, som vuxit upp ur Ekeredresolitionen. Med våra anser fru Lundin att oförklarligt är förändringarna för kvinnan, då hon endast bekväm för det att någon gång under angiven tid hållt samman med mannen kan uppger som svarsläder.

Det är inte bara fröken Tamm som kritiserat utans och för barnen, som till en kanske-fader i stället för en förklarad sådan. Dessutom är den svarande rektor för faderskapsbestämning ett hinder för utomståndsaktiva barns arvstift efter fader. Vore det inte en sponkigt värd att ta upp i diskussion n?

Morgensbladet framhåller fört emot Ekered mönners triumf över kvinnornas beslutade solidaritet. I så fall triumferar dessa fel, yr Ekeredresolitionen kom leke ur dens slag soliditet, som annars är minskad genom utomståndsaktiva samhällets bestyr leke i att dessa misotiska som leke kunna lösas, utan att solida kritik rospara mot misotiska, var de är så god rym.

Antingen — eller

Den 11 oktober hölls i samband med Fröken Ekengrens föreläsning i Stockholm om faderskapslagens nya i Riksdagen förändringar, till vilken Fröken Ekengrens föreläsning hölls i Stockholm. Programmet upptes anförande av delegerade vid Internationala rösträttskongressen i Paris, juni 1906, nioljngs frökenarna Ruth Stjernstedt, fru Anna Wikström, fru Ingvald Hedin, fru Gertrud Fröken, doktor Alma Sundqvist och fru Ellen Hult.

Talarna skildrade kongressen samt framträdde som föreläsningens de frågor, som av kongressen behandlats: Gift kvinnans nationalitet, familjeförordning, kvinnornas arvsrättigheter m. m. Bland de avtalande av kongressen, som särskilt tilldrog sig intresse, voro resolutionerna på moralstämningens område, för vilket doktor Alma Sundqvist retrogred. Den internationala kongressen hade enahänt antagit resolutioner mot särställning för enahänt särställning för män och kvinnor i allt, vad som rör den offentliga moralen, avskaffande av sedlighetspenner samt åstäljande av policens och hälsovåringsmyndigheternas verksamhet.

Past den inte uttalades högt, kunde vid doktor Sundqvists anförande den tanken inte undgå att göras sig gällande. Bland åhörarna, att det von Kochs födrävsföreläsning vore förtärligt med en sådan stämning som den, vilken förordas i ovan nämnda kongressresolutioner. Ingen kan gå med på häddarna.

Vårt skydd och vår fara

Det är väl i och för sig inte alldeles otroligt, att någon gång icke kommunistiskt respektlöshet skulle kunna göras i Sverige, vår historia är ju full av lyckade och misslyckade kuppförsök. Äls det kommar och av sådana. Men att politiska i kongresser skulle avskärta eller kunna avskärta en verklig revolutionens väg, det tror någon förmått misstänka på. De som i dag Politiken uppger det verkliga skälet till att Tredje internationalens godhet förtroendet den svarande svenska styrelsen fram på i tred. Viljan finns nog, "men" den internationala organisationens lofnad, att en republikanisk aktion kräver ett annat läge än det, som äldes i Sverige 1905".

Det änd är precis så skedd, som dessa styrelse är human och rättfärdig, ej mera. F. d. svenska kommunisterna med kapitalistiska metoder, de äro såväl som en stor rikter vid valen och högna, att vid sådana vil ha gått om socialdemokraternas. Men det är ju deras rätt, om de kunna såna röster bara!

Linne
Utstyrslar
Duktyger, Handdukar, Lärter
Köpes mycket fördelaktigt hos
Levin Östring
57 Kornhamnstorg 57
Fåll
Drottninggatan 49.

SVENSKA PIANOFABRIKEN
Biskopsgatan 61, Stockholm
Tel.: Söder 21 21.
Förstklassiga instrument i olika storlekar. Erbjuda av våra främsta mästare. Billiga priser.
Reparationer o. stämningar till billigt.

Werners Sjukhem
Linnéstgatan 7, 3 tr., Stockholm.
Mottages alla slags medicinska sjukdomar. Diet och baddning efter läkares ordinationer.
Måltidshänsynsfullt med det mottagas. Innehavare: Nils Forsyngren.
Tel. 743 00. Märta Pauer

Persiankappor
i elegant utförande, arkiskt god passform, och i förhållande till kvaliteten ovanligt låga priser.
OBS! Egen tillverkning.
Körsnär
S. G. Andersson.
Regeringsgatan 16, 1

Sjukvårds- och Förbandsartiklar
Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag, Elektriska Hjälpapparater, Induktionsapparater, Åderlekstrupper, Bäckband, Ryggbälten, Grusseskarvaror och Gärde, Bröstbälten, Lungskyddare, Skjälmskär, Lågbyxor, Duschbäder, Barnvårdsartiklar alla slag m. m. Bestik eller Silver o. s. v. Illustrerade kataloger gratis.
Magaain Special
Vestställetgatan 66
(Inläg i Fågeln)
Björger Järlstgatan 5
STOCKHOLM

Agnes Günthers
underhått gripande bok
Helgonet
och
Narren
som en tid varit utslid i bokhandeln, föreligger nu i ny upplaga till väsentligt billigare pris.

Ur pressens utmärken:
Förteckningen här har skänkt mig några av de sådana som jag har fått. Manfred Björkqvist i "Uppått".
Iland överlämningsliteraturen vill jag särskilt framhålla Helgonet och Narren som någon av de bästa under många år.
Adolf Johansson, förf. till "De röda svandarna", i J. L. T.
På så och dag har icke någon märkligare bok förelästs till vår språk. Den är skreven med en distinkt människa hjärtskick, av en verklig konstnärspersonlighet, som förvarer det hela till ett stort och djupt verk, som till till en upplösning för läsaren. Det är den mest raffinerade, vackraste och det mest intressanta boken jag på länge mött hos en modern författare.
Edla C. von Gahrn i "Uppått".
16:e tusendet!
Två delar. Pris: Bände 9 kr., Brott 6 kr. 50 öre. (Häftv. band 14 kr. 50 öre.)
I alla bokläder.
J. A. Lindblads Förlag, Uppsala

BANDAGER
Bekämd,uggad, gummistrupper, ryggbälten, kängjorja armar och ben, beständiga m. m.
Bokavskrift,uggad, gummistrupper, ryggbälten, kängjorja armar och ben, beständiga m. m.
Svensk och utländsk hand- och fotbandagering, som står under kontroll av Dr B. Ryhlmetska.
Kirurgiska Instrument
Fabrik A.-B.
KIFA
Regeringsgatan 21. Tel. N. 280

Backstugans historia

Genom dr. Emy till blivna Tidvarvet ämnar i fjern namnet bekanta med dikterna och folkljåttornas Jeppe Aakjær. Vi meddela i dag ett brottlyskt ur hans berättade skildring: Mytter i alla länder, där han uppenbar till alla konkvener den raskaste hämsvartens utnyttjande av fördjupadheten kunnat föra. Sina exempel har han huvudsakligen från Skottland.

Jag var förtrogen med stugan och stugans liv allifrån min första barndom. De hade alltid utövad en särskild dragningskraft på mig, dessa långa, djupa stigar genom ljung och mossor; slog man in på en sådan stig, fann man ofelbart vid dess slut en liten sned koja med igenstoppade lösterner och taksats lavar hängande ner över dörrposten.

De lågo ut vid mossen eller spridda på ljungmarken nästan alltid på sur och dålig jord. Det var som voro de jagade ut i åken och förmådde tillgång till den gröna jorden. Och jag nu tänker tillräckligt så bodde ju egentligen de intressantaste människor, som jag har känt i sådana små sneda stugor med en förvuxen täppa framför dörren. De bästa berättare jag mött, de mest ursprungliga begåvningar, som talade sitt språk med en rikedom av målande ord, som förstod att kasta ljuset fastorglans över allt de berättade — de bodde alltid i sådana skyddande stugor, som tycktes stå endast av stormens nåd. Den dag i dag är, har jag inte ens nödvändigheten av, att de intressantaste människorna skola bo i de eländigaste stugor, medan slästruket och den tommen prälet, alla de som är värde "fars mening" och "fars pengar" skola rida ranka på lyckans knä.

När jag fick komma mera ut i världen, var det därför detta jag såg ivrigt efter, hur andra nationer mätte till platsen åt sina fattiga, och jag fann runt omkring vid flodstränderna eller inne under bergets skydd samma sneda, skorstenlösa små stugor, som hade fyllt min barndom med sina upplevelser. Också här låg en katt i solen, hängde ett par trasiga barnskjortar på gårdsgräset och stod en skall bröd i skåpet, som hennets enda rikedom. Denna slags stuga fann jag i middagshettan uppe bland Sachiska Schweiz sandstensklippor, där gamla kvinnor knogade uppifrån bergsligen med stora riskorpar på ryggen. Korgen var fyllt med blå årteten som stod och bråkade framför samma sneda stugdörr, som härhemma.

Samma sorts stuga, — och ännu uslare eftersom det i stället för fönster och dörrar bara fanns blå årtvägar — äro förstås jag på i Norditaliens sydöstra böden, alldeles vid österrikiska gränsen. Här suttu trasiga kvinnor och barn ute på stora stenar i den nästan uttorkade floden, som flöt förbi stugan, och ville på detta sätt överraska någon uttrötad fisk, som drev med strömmen och sedan stilla sin hunger med den.

Männan såg man inte till. De voro ute på jaktbete, kunnade hundratals mil från hemmet. Man träffade på

dem i skaror vid järnvägsstationerna, ungefär som våra polacker, när de dra bort i allt sitt brokiga armod.

Men isynnerhet träffade jag på dessa stugor i det västliga Skottland ute vid Atlants kust, eller utryckt i höglandet vid de härliga, lungesträckta sjöarna, Loch Eil och Loch Linnhe. Här vill jag dröja litet i berättelsen, emedan dessa skotska stugor och deras behagliga mossen drag, som äro typiska för största delen av detta Europa.

Högsottland är ett underligt land, överallt de största naturöverskränningar, underliga, sönderrivna, kantiga bergströmmar, små räkka, sjungande voder, som föra som det är första ett djävt språng ut i avgrunden, ett vattenfall, som ramar och ger hundrafald eko.

Långa kristallklara sjöar skjuta in mellan klipporna, som stupa brant ner mot vattenspegeln och se ut som en rad gröna tråll, som ha blivit till sten av att se sin egen spegelbild i sjöns stilla vatten. — Ett underbart land. — Men det är inte utan att man bland många små stuga och små stuga, som säg oss var äro människorna? — De bli skottar förlägen och skamsen och med barnen färgar hans kinder berättar han för oss om sitt lands avfolkning.

Historien är i korta drag följande:

Under de stora, blodiga krigen mellan England och Skottland på 1600- och 1700-talet kom största delen av Skottlands jord i engelska godsägarens händer. De arrenderade sedan ut jorden till småbrukare. Men i början av 1800-talet lade godsägarna under inflytande av den tilltagande ullindustrin plötsligt om driften. De upphävde arrendet, drevo ut bönderna och införde får. De renade sina gods, som det heter, som voro det tal om ogräs eller skadedjur, och intae om samhällsytiga människor, som med hundratals handföro kunnat till sin jord och sitt arbete. Det var mera lönsamt med fåren, tänkte de rika gods herrarna och så måste arrenderörerna bort; men var? Några få godsägare rådde om att den odlingsbara jorden och jakten på arrenderörer började på en gång över hela Skottland.

Var skulle de arma människorna få sitt livsuppehälle, när fåren måste ha jorden. — Nå, de kunde ju gå i hävet, om de ville. Det gjordes godsägare detsamma. Han ville bara inte ha den gående på jorden, ty den sig de — ända till horisonten. — Och han skulle visa dem, att han kunde göra med sitt, vad han behagade!

(Forts.)

Livets börda

Tung eller lätt den måste dock bäras
hållaren börda,
den vundriga.

Flykt från Janan,
flykt från ohet,
huvudet i sanden
ömt som strättens
Så den föge.

Och den svagare
Se, han dignar
under tyngden
utan köret.

Men den starka
och den fria
som ett mycke,
lyft mitt ljus,
har sin smärta
tunga gåva.

Högt, med rank och
furellig hållning,
som en krona
krig sitt ära.

SARA BOHLIN.

Mötesplatsen

Ålvsborg mot bergelig samling

Valfrimman i Ålvsborgs län ha förkunnat, att detta landsting fr. o. m. nästa år kommer att bestå af 29 högermän, 22 socialdemokrater, 8 bondeförbundare och 7 frisinnade. Detta betyder bland annat, att de frisinnade antagligen förlora båda sina mandat i första kamraren. Ensamma kunna de i varje fall ej besätta någon plats. De ha nämligen genom valet förlorat 3 mandat i landstinget. Ålvsborgsförbundet av Frisinnade Kvinnor har ej som parti deltagit i valarbetet. Ombud i södra valkretsen deltaga i förberedande valmöten, men då man trots eniga protester från dessa ombud beslöto s. k. bergelig samling, tog kvinnoförbundet avstånd.

Att börja egen valrörelse skulle, som ställningen var, endast blivit ett slag i luften, varför Beröförföreningen som sådan beslöt stödja den i Borås upptäta "Frisinnade listan".

Frisinnade Kvinnor i Ålvsborgs län beklaga livligt förlusten av frisinnade män i landstinget — isynnerhet beklaga vi förlusten av den gamle hederlige, vidsynte och framsynte Edor Andersson i Knapsjö — men ännu mer beklaga vi tillbakagången av verkligt frisinnade idéer. Politiskt "kohandel" lämpar sig symnerligen illa för det parti, som ser sig ut för att vara bärare av liberalismens grundtankar.

Vi hoppas att kvinnorna här en annan gång ska kunna vägra litet mera än fruktlösa protester på ett valmöte. Vi hoppas, att vi även här en gång ska kunna själva väga en valrörelse, om vi ej på annat sätt se oss i stånd att främja verkligt demokratiska idéer.

(Sekreteraren i Ålvsborgsförbundet.)

Svenskt patent.
För eftergjutningar varnas.

Extra inkomst — hemarbete

genom att i hemmen utföra stickarbetet för egen eller vår räkning på vår patenterade stickmaskin AKE — specialmodell.
Säljes även med S. K. P. kullager. Levereras till svenska statliga institutioner.
Oversända till rättsstickningsapparater med korta nålar till sin erhålla en bättre och billigare, nämligen till endast kr. 125.— vilken kan kompletteras med randapparater för stickning. Nylhet: Are Hägrickmaskin. Naumanns värdepappersmäklare med kullager. Bäckar i Stockholm.
NORDISKA TEXTILKOMPANIET
Vasagatan 15—17, STOCKHOLM.

Vårt större fädernesland

(Forts. fr. sid. 1.)
Pancuro är en fredsförklaring till alla folk av god vilja; de som äro trötta på de politiska intrigerna och på de eviga krigskrigen, som måste betalas med europeiska bönders, arbetares och borgares blod.

Denna kamp skall räcka så länge till efter denna församling en nästa skall följa: Det europeiska statsför-

bundets konstituerande församling.

Den dagen skall komma så korta in dag har kommit, om vi tro på den och kämpa för den.

Vi tillropa alla folk och regeringar i Europa att hjälpa oss i denna kamp och i kampen mot krig, tullar och förtryck, i kampen för ett fritt, fredligt, starkt och enigt Europa.

Elsa Björkman-Goldschmidt.

Från Hemutställningen i Helsingborg skriva följande tidsningar om släktvärdet *MIRAKEL*:

En ypperlig släktvärd.

Släktvärdet "Mirakel" demonstrerades på Hemutställningen, varvid vi hade tillfälle se prov på dess egenskaper. En röd flanelldigt genomtränkt föret med blåsärsk, sedan med linolja, till slut med saltlyta. Genom att först genomblota fläckarna med vatten och sedan guida med tvål följande några alla fläckarna på mindre än några minuter. Samma fläckar på siden försvann emart genom att doppa tyget i ljum tvålsvatten. Ensamförslaget är Siderhuset.

De som börjat använda Schells Radium-tvål, ha lärt sig inse vad som menas med rationell hudvård...

Schells Radium-tvål
Innehåller naturligt utvunnen Radium-epoxider från S. K. S. Söderberg.
Löderrar utmärkt även i hårt vatten!
Radiumhaltiga Kontrastörer av Radium-epoxider från S. K. S. Söderberg.

1891—1926

Med anledning av firmans

35-års Jubileum

lämna vi under 10—23 Oktober EXTRA RABATT

Paraplyer, Käppar, Solfjädrar
Jubileumsparaply Dam. Pris 20 kr.

Bennström & Jansson

43 Regeringsgatan 43 (Hörnet av Hamngatan)
OBS! Vår enda affär.

Sjald minnesbelysning genom
Blomsterfonden
Tel. Blomsterfonden.
Adr. **Arsenalsgatan 6, n. b.**
STOCKHOLM.

ELEKTRISKA KAFFEKAREN
PROTOS
Elektriska Åtskåbageri
SIEMENS-SCHUCKERT
ÅFÖRDRÅ • STOCKHOLM • MALMÖ

Bageri & Konditori
29 Skypargatan 29. Tel. 709 70
STOCKHOLM.
Rekommenderar sina delikata bröd- och Konditorivaror av alla slag
(Ester Dominicus).

Det bästa smörbrödet och kaffebrödet köper man
Majas Hembageri
Bergsgatan 14, Stockholm
Tel. Kungälv.
Grahambröd o. Wafflor
10 penn. påkrävt Monax.

Lotten Karlssons Trikafabrik
Starka hemstickade Herr-, Dam- o. Barnstrumpor på lager. Strumpor vidräckta, Skottish tillv. o. s. s. försingning emottager. Prima Filtrar till salt. Sjöhyllgatan 41, Stockholm. Tel. Norr 101 40

Kom lög
Barnets Ljusköpening
erhålls genom Föreläsningarna och Barnmärket samt
DE BLINDAS FÖRENING
Majorgatan 12 STOCKHOLM.

Rök Teolani Crown de Luxe
och Ni blir nöjd
Tobakhuset, Birger Jarlag, 13,
Stockholm.

Skånska Handsmagasinet
Västergatan 22 • Stockholm.
Telefon Norr 141 68.
Stort lager av
HANDSKAR, VANTAR o. STRUMPOR
Ziell tillv. o. s. s.
Äldsta Handskäffari i Stockholm.
Innehavare Fru Lotten Smith.

Fa Emil Bäcklin
GLASMÄSTERI
och RAMAFFÄR
1 AD. FREDRIKSTORG 1
STOCKHOLM
Gott arbete!
Billigaste priser!
Telefoner: 564 318 21 & 237 21.

Rylander & Olsson
Bok-, Tidnings- & Accidensstryckeri
Lagerar
Hörläsiga arbeten såsom
BÖCKER, TIDNINGAR
och AFFÄRSTRYCK
till billigaste priser och på kortaste tid.

STOCKHOLM
Lilla Vattugatan 26 - Norr 7608

En gedigen boksamling
— utan kånbar kostnad —
kan eren förskäffa sig. Verket är de främsta in- och utländska författarna. Symnerligen lämpligt för studier.
Tillskriv
Red. Gösta Lindberg,
Centralplan III — Gäble.

Ett parti
OST
realiserar.
Smöraffären Framåt
25 Nybergsgatan och Norrlindsgatan 13.

Nyckeln till hälsa
är att rensa magen och tarmarna från usunda rester, utdriva urisorna från kroppen samt upprätta blodet, därmed avlägsna själva orsaken till tillståndet och sjukdomar.
En luskur **Frucht-Sab-Samaris** är berättigt synnerligen välgörande. Magens och Huvudvärks förtvinnas. Virk i kroppen. Neurostiska och Nervositeter: Sängkur, Håttan, kräfter och Välmående återvinns.
Frucht-Sab-Samaris erfarit välgörande på följande organiska och oorganiska sjukdomar. Pris per luskur kr. 250. Erhålles per postförskott från **Cedershals Tekniska Fabrik, Sthlm.** (Säljes å Apotek, Drogeri, Konfekterier & Färghandel m. fl.)

Gymna Tidevarvets annonsörer